

Dansada de la magrana

1 Observa els passos i aprèn aquesta dansa tradicional.

Salutació

Els xiquets han d'agafar les cintes amb la mà dreta i les xiquetes, amb la mà esquerra.

Encreuen el peu dret per davant de l'esquerre; desencreuen el peu esquerre des de darrere ajuntant els peus i fan una reverència a la magrana.

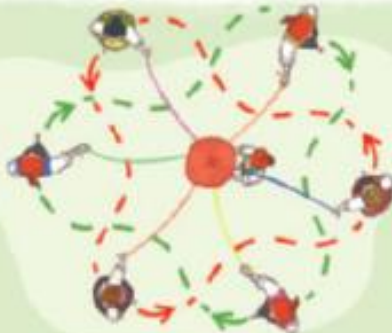
Forma salutació AB x 6

Els balls amb cintes de colors són típics d'algunes zones d'Europa i Amèrica, i acostumen a festejar la collita o l'inici de la primavera. A la Comunitat Valenciana es dansava en la celebració del Corpus Christi i retien homenatge a l'art dels teixidors. Per això els balladors trenen i destrenen les cintes nugades a un pal damunt del qual es col·loquen diversos adornaments segons la zona: magranes, carxofes, flors...

A

En les últimes tres voltes de la música, durant la part A es farà el destrenat girant en el sentit contrari i agafant la cinta amb l'altra mà.

Seguint el ritme de la música, els xics avancen en el sentit de les busques del rellotge i les xiquetes en l'altre sentit, encreuant-se per trenar les cintes.

B

Punta del peu dret cap avant; punta del peu esquerre; punta del peu dret; salt per a canviar a la punta de l'esquerre; salt per a canviar a la punta del dret i s'ajunten els peus.

Les danses tradicionals

Les danses tradicionals són aquelles que formen part de la cultura d'un lloc i serveixen per a festejar esdeveniments importants en una comunitat. Els habitants d'una regió aprenen a ballar-les i interpretar-les per imitació i es transmeten de generació en generació.

A Espanya hi ha moltes danses tradicionals, com el *balero* a les Illes Balears; la *dansada* a la Comunitat Valenciana; el *fandango* a Andalusia; la *isa* a les Illes Canàries; la *jota* a Aragó, Castella i Lleó i la Rioja; el *xotis* a Madrid; la *mulheira* a Galícia; el *paloteo* a la Comunitat Foral de Navarra; la *parranda* a la Regió de Múrcia; el *pericón* al Principat d'Astúries; el *placayo* a Cantàbria; la *sardana* a Catalunya; la *seguidilla* a Castella-La Manxa; el *son* a Extremadura; o el *zortzico* al País Basc.

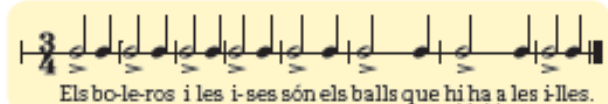
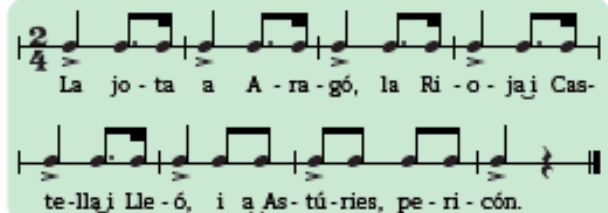
2 Escolta altres danses tradicionals i esbrina on es ballen.

recorda

Bs compassos poden ser binaris, ternaris o quaternaris. El primer temps de cada compàs sona més fort que els altres. Bs temps forts s'anomenen accents i en les partitures es marquen amb >.

3 Fixa't en el compàs d'aquests ritmes recitats i interpreta'ls marcant els temps forts.

La ronda

1 Descobreix com sonen algunes agrupacions tradicionals.

La música tradicional acompanya les festes i esdeveniments assenyalats d'una regió o comunitat i s'interpreta amb tot tipus d'agrupacions instrumentals.

Les rondalles són agrupacions formades per instruments de corda, com la guitarra i el laú.

Les bandes normalment estan formades per instruments de vent i de percussió, encara que també hi ha bandes d'altres instruments tradicionals.

Les xarangues són agrupacions formades per instruments de vent i tambors que s'encarreguen d'animar les festes populars.

Els duos són comuns en la música popular de totes les regions, com els que estan formats per acordió i pandereta al País Basc, i per dolçaina i tabal a la Comunitat Valenciana.

Les bandes de tambors es poden trobar en molts llocs d'Espanya, com la Comunitat Valenciana, Múrcia, Castella-la Manxa i Aragó, entre d'altres. En algunes regions se celebren les tamborades, en les quals sonen centenars de tambors.

- La dolçaina és un instrument de vent de fusta l'embocadura del qual està composta per una canya doble, com l'oboé.

És molt popular en la música tradicional de la Comunitat Valenciana i sovint es toca acompanyada d'un tipus de tambor anomenat tabal.

2 Acompanya la cançó tal com feien les forneres.

1
Palmell de la mà esquerra cap avall.

2
Anvers de la mà esquerra contra palmell de la mà dreta.

3
Puny dret.

4
Picament de mans.

Antigament era normal cantar a fi de fer més lleugeres les tasques. Així, les forneres entonaven melodies mentre pastaven, i aprofitaven els moviments de les mans per a interpretar ritmes.

3 Aprèn aquest tipus de cant de ronda.

Albades

M'han dit que eres boniqueta i en la cara t'ho conec. *(bis)*
Cara de pometa roja, raïm de moscatellet. *(bis)*

Esta nit he somiat que dormia a la pallissa. *(bis)*
Les rates m'han rosegat el faldó de la camisa. *(bis)*

Una albada cantaré i la cantaré alteta. *(bis)*
I amb ella remuntaré a Pepet i a Vicenteta. *(bis)*

Els cants de ronda s'interpreten en grup, caminant o rondant pel carrer. Hi ha molts tipus de rondes: les de Nadal, en què es canten nadesles; el cant d'albades, un cant tradicional valencià de caràcter satíric, acompanyat de dolçaina i tabal, que es canta a l'alba; i les rondes d'enamorats, en què es canta per conquistar la persona estimada.

4 Saps on es ballen aquestes danses?

fandango

jota

zortzico

muiñeira

De cine

Escolta aquestes músiques compostes per al cine i aprèn.

La música composta per al cine s'anomena **banda sonora**, i és molt important per a crear l'atmosfera adequada i provocar emocions en l'espectador. Unes vegades acompanya les imatges, i altres vegades suggereix el que no es veu o anticipa el que passarà, com en les escenes de misteri o de terror.

Els ritmes contundents interpretats per instruments de percussió generen sentiments de valor i entusiasme, per això se solen usar en les pel·lícules d'aventures.

En les pel·lícules romàntiques o en les escenes dramàtiques, els instruments de corda fregada toquen melodies delicades i carregades de sentiment amb ritmes lents.

En les pel·lícules de por, els instruments de corda sonen amb força i produeixen notes estridents que generen terror i angonya.

Les melodies enganxoses amb sorprenents canvis rítmics provoquen alegria i bon humor, per això s'usen en les comèdies.

La música en el cine

En els inicis, el cine era mut, però les pel·lícules no s'escollaven en silenci. Davall de la pantalla se situava un pianista que improvisava melodies a partir de les imatges. Hui dia és difícil imaginar-se el cine sense cap més so que el d'un piano però, gràcies a aquests primers intèrprets, les pel·lícules sempre han estat acompanyades de música.

Amb l'arribada del cine sonor els pianistes van desaparèixer de les sales i deixaren pas als compositors de bandes sonores per a pel·lícules.

El programa d'Armand Ritme

1 Aprèn com es fa un programa radiofònic i contesta.

Per a realitzar un programa de ràdio cal disposar d'un estudi de gravació i un equip format per diverses persones:

- Un guionista que escriu el desenvolupament del programa.
- Un locutor que duga a terme la presentació dels continguts del programa.
- Un tècnic de so que s'encarregue de gravar les veus i de posar la música i els efectes sonors necessaris.

Actualment, gràcies a les noves tecnologies, és possible descarregar-nos els programes de ràdio i guardar-los en un arxiu en el nostre ordinador o telèfon mòbil per escoltar-los quan vulguem. Aquest arxiu d'àudio s'anomena *podcast*.

- Quina música has escoltat en aquest programa?
- S'hi usa algun efecte sonor?
- Què indiquen les figures i els silencis en una partitura?
- Quines figures i silencis coneixes i quant duren?
- Quins són els signes de prolongació del so?
- Quin signe uneix dues notes amb el mateix nom i en suma la durada?
- Quin signe augmenta la durada d'una figura musical o d'un silenci en la meitat del seu valor?

5 TRINCE Sons que fan història

1 Aprèn les maneres de capturar i reproduir el so i respon.

T'has preguntat alguna vegada quan va començar l'ésser humà a gravar i reproduir el so?

Tot va començar fa més de cent anys, quan es va descobrir que les vibracions de les ones sonores podien deixar una marca en forma de solc sobre alguns materials, com la cera o la pedra. Aquesta marca enregistrava les qualitats d'un so i feia possible reproduir-lo més tard per mitjà d'una agulla que llegia el solc.

El primer aparell que va aconseguir capturar i reproduir el so va ser el fonògraf, inventat per Thomas Alva Edison en 1876. Les gravacions es realitzaven sobre cilindres de cera, però la qualitat del so era molt roïna.

Després va aparèixer el gramòfon, que funcionava amb discos de pissarra, un material molt més durador que la cera.

Més tard va sorgir el tocadiscos, el suport de reproducció del qual eren els discos de vinil, un tipus de plàstic molt resistent.

En la segona meitat del segle xx, es va crear un nou sistema que enregistrava el so en cintes magnètiques, també anomenades cintes de casset.

Actualment, els ordinadors i equips multimèdia reproduïen el so gravat en suports digitals com el CD i arxius MP3 o MP4.

- Quines diferències aprecies entre aquestes dues gravacions de la mateixa obra realitzades en 1934 i en 2006, respectivament?
- Per què creus que algunes persones prefereixen escoltar determinada música gravada en suports de so antics?

Maneres de cantar

1 Llig la informació sobre les diferents maneres d'interpretar una obra i practiqueu-les en aquesta cançó.

Allegro

A-mics meus, dor-miu, dor-miu i so-mieu, d'un llit fet d'estre-llles gau-dir ja po-deu. Dor-miu, so-mieu, dor-miu, so-mieu.

Hi ha moltes maneres d'interpretar una cançó:

- A *cappella* si sonen veus només, o amb acompanyament si també toquen instruments.
- A l'uníson quan tots canten alhora, o en cànon si diverses veus interpreten el mateix però començant en moments diferents.
- En forma d'eco si una veu canta una frase musical i a continuació una altra la repeteix exactament igual, o en forma de pregunta-resposta quan una veu interpreta una frase musical amb un final obert i una altra veu respon amb una altra frase musical amb un final més tancat que conclou la melodia.

L'anacrusi

Com ja saps, en cada peça musical hi ha uns temps més forts que altres. Els temps forts s'anomenen accents musicals i en les partitures s'indiquen amb el símbol $\gt$. El primer temps de cada compàs sempre és més fort que els altres.

De vegades, la primera nota d'una melodia o frase musical no comença en el primer temps del compàs, és a dir, en el temps fort, cosa que produeix un impuls cap a l'accent més pròxim. En aquests casos diem que la música comença en anacrusi.

Per tant, l'anacrusi és la nota o conjunt de notes que va abans del primer temps fort d'una melodia o frase musical.

A - mics meus, dor - miu.

- El *temple-block* és un instrument de fusta procedent d'Àsia, paregut a la caixa xinesa, que es caracteritza pel seu timbre buit. Normalment, es col·loquen diversos *temple-block* de grandàries i altures diferents sobre un suport de metall.

- El gong és un instrument originari de la Xina. Està format per un gran disc de metall penjat d'un suport que es toca amb una baqueta. El seu so té una capacitat de ressonància tan gran que, per a detindre la vibració, el percussionista ha d'abraçar l'instrument amb tot el seu cos.

Els instruments de percussió

Els instruments de percussió es divideixen en dos grups, segons la manera en què produeixen el so.

- Els *idiòfons* són aquells instruments que sonen per la vibració del seu cos. Es poden tocar de moltes maneres, per exemple: les claves o els platerets sonen fent xocar les seues parts entre si; el *temple-block* i el gong, colpejant-los amb una baqueta; les maraques, el xequeré o els cascavells sonen movent-los; el gòiro es toca rasant-lo amb un pal; etc.

- 2 Investiga i escriu en el quadern un text sobre la bateria. Després, identifica les parts que componen aquest instrument i que has escoltat en l'audició anterior.

- 3 Inventa un acompanyament amb objectes sonors segons l'estructura de la música.

part A
(16 compassos)

gong

part B
(16 compassos)

gong

- Els instruments *membranòfons* són aquells que produeixen el so gràcies a la vibració d'una membrana o pell, que pot ser d'animal o sintètica. Molts membranòfons, com la caixa, el timbal i el pandero, vibren quan la membrana es colpeja amb una baqueta, i uns altres, quan es colpegen amb les mans. Alguns, com la simbomba, sonen quan una vareta frega la membrana. Aquests instruments s'afinen tensant i destensant la pell, a vegades amb ajuda d'uns caragols que s'anomenen tensors.

- 4 Fes una llista amb els instruments de percussió que coneixes i classifica'ls segons la manera de produir el so.